

MÚZEUM
MESTA MUSEUM
BRATISLAVY CITY
BRATISLAVA

MÚZEUM
HISTORICKÝCH
INTERIÉROV
PERIOD ROOMS
MUSEUM

APPONYIHO PALÁC

MÚZEUM
VINOHRADNÍCTVA
MUSEUM
OF VITICULTURE

APPONYIHO PALÁC

Autor textov: © PhDr. Štefan Holčík, CSc.

Jazyková redakcia: PhDr. Elena Kurincová, PhDr. Zora Valentová

Technická redakcia: PhDr. Beáta Husová

Grafická úprava: Mgr. art. Maroš Schmidt

Fotografie: Ľudmila Mišurová, Štefan Holčík

Tlač: Linwe/KRAFT, s. r. o.

Vydalo: Múzeum mesta Bratislavy, 2015

ISBN: 978-80-89636-15-0

V roku 1867 sa mestu naskytna príležitosť rozšíriť priestory radnice. Gróf Apponyi sa rozhodol predať svoj dom, ktorý postavil jeho prastarý otec. Mestská rada využila príležitosť a dom bezprostredne susediaci s radnicou kúpila.

Dom je situovaný južne od areálu Starej radnice. Vznikol v rokoch 1761 až 1762 na mieste, kde predtým stáli dva stredoveké meštianske domy. V roku 1750 ich kúpil gróf Juraj (Georg) Apponyi, ktorý bol členom uhorskej kráľovskej miestodržiteľskej rady a 32 rokov vykonával funkciu kráľovského radcu.

Pôvodné domy nestáli v jednej línii a pôdorys pozemkov pod novostavby bol veľmi nepravidelný. Gróf požiadal mesto, aby smel na južnom konci novostavby postaviť malý oválny pavilón. Súhlas mesta získal, neskôr aj povolenie ukotviť vodorovné konštrukcie severného dvorového krídla novostavby do obvodového múru radnice. Pri stavbe domu nezbúrali všetky staré múry. Zachovali dokonca suterén severného zo stredovekých domov. Ďalšia časť suterénu toho istého domu s kamenným gotickým portálom bola zasypaná pod nádvorím novostavby. Staršie murivá sú zachované aj v obvodových múroch. Celé schodisko a všetky zachované miestnosti na prvom a na druhom poschodí domu sú výsledkom stavby z roku 1762. Nie je známe, kto budovu projektoval. Historici sa však domnievajú, že to bolo dielo F. A. Hillebrandta, ktorý vtedy v meste pôsobil a bol projektantom viacerých palácových aj iných stavieb.

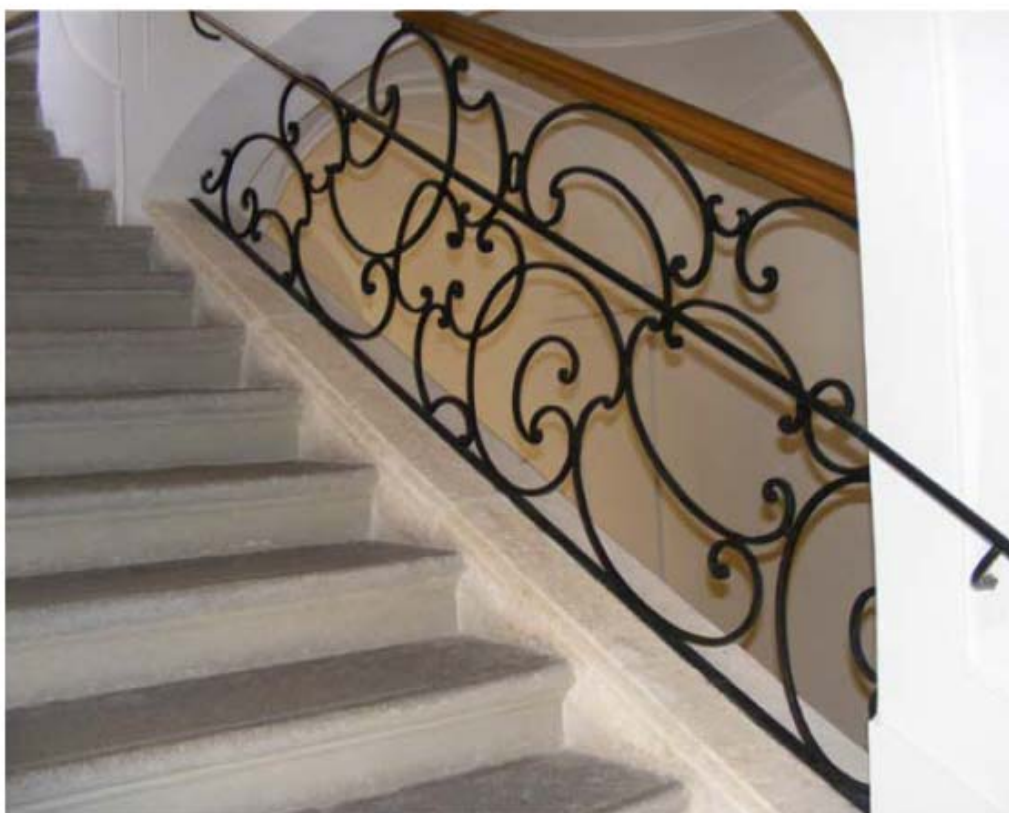
Hlavná fasáda budovy, ktorá má 11 okenných osí, je mierne zalomená. Z palácovej stavby grófa Apponyiho, ktorá bola dokončená v roku 1762, sa zachovalo len torzo. Severné a východné krídlo (až na malý úsek, v ktorom je špirálové schodisko) v druhej polovici 19. a na začiatku 20. storočia zbúrali, na ich mieste stojí tzv. magistrátne krídlo radnice (z rokov 1911 - 1912). Pôvodné nádvorie obsahovalo vo všetkých krídlach prízemnia hospodárske priestory. Zachovala sa len remíza pre koče v južnom krídle, prístupná troma širokými polkruhovo zaklenutými bránami.

V severnom krídle na prízemí boli dreváreň a komora, v ktorej boli uložené sedlá a konské postroje. Ich drevené povaly boli zapustené do južného obvodového múru radnice. Na prízemí nezachovaného severného krídla boli pravdepodobne stajne, kuchyňa, práčovne. Studňa bola situovaná do výklenku na západnej strane nádvoría, južne od brány, pod schodiskom. Suterén južnej časti západného krídla domu, ako aj obvodové múry prízemnia (s výnimkou oválnej južnej miestnosti) sú pozostatkami stredovekého domu. Južná oválna miestnosť, ktorú postavili na mestskom pozemku, nie je podpivničená.

Do domu sa z ulice vchádza barokovou bránou umiestnenou asymetricky v severnej časti fasády. Len tam bolo možné dostať sa z úzkej uličky s vozom alebo kočom. Brána je ohraničená dvoma omietkovými pilastrami, ktoré asi pôvodne niesli štukové vázy. Nad bránou je

ktorí boli ozdobou parku pri letnom paláci ostrihomských arcibiskupov.

Prvá miestnosť na prízemí slúži ako šatňa. Z miestnosti pokladne sa vstupuje do južných miestností prízemia, kde sa začína expozícia Múzea vinohradníctva, prezentujúca vývin vinohradníctva na území Bratislavy. Viaceré exponáty pripomínajú rodinu producentov vína a hotelierov Palugyayovcov. Vinohradníctvu je venovaná aj časť expozície umiestnená v suteréne.

Hlavné schodisko objektu je pomerne úzke a príkre. Projektant nemal možnosť rozšíriť schodisko, ani predĺžiť jeho ramená, ak mal dodržať takú šírku nádvorja, aby sa

Naproti západnému oknu je na stene inštalovaný kozub z ružového mramoru. Kozub je nový, pôvodná je iba prahová doska z tmavšieho červeného kameňa. Steny sú asi do výšky 80 cm zakryté dreveným obkladom s vyrezávanými poľami. Od roku 2008 sú potiahnuté kvalitnou textilnou tapetou španielskej výroby. Rovnakým textilom je potiahnutý sedací nábytok rokokových tvarov v salóne. Nad kozubom je umiestnené veľké zrkadlo vo vyrezávanom ráme a nad ním je do oválneho poľa vsadený obraz kytice.

Okná paláca mali pôvodne len jedny krídla. Z vnútornej strany ich bolo možné v prípade potreby zatvárať ešte zachovanými drevenými okenicami s vyrezávanými detailmi dekorácie z 18. storočia. Najvýraznejšou dekoráciou tejto a nasledujúcich miestností je štuková výzdoba plafónov,

Nasledujúca pomerne malá miestnosť (8) s dvoma oknami mala pôvodne len dvoje dverí. Tretie dvere vznikli až v čase, keď sa palác používal pre účely radnice a bolo treba vyriešiť prístup do predsieni pracovne mešťanostu z chodby pri schodisku. Obrazy v supraportách nad pôvodnými dverami predstavujú skupiny ľudských postáv v antikizujúcich odevoch. Pravdepodobne predstavujú epizódy z antickej histórie. Nápadné je stvárnenie mimoriadne vysokých a štíhlych postáv, ktoré pripomínajú postavy na antických kamenných náhrobných pomníkoch, napríklad na cintoríne Kerameikos v Aténach.

Neznámy maliar obrazov v supraportách čerpal inšpiráciu a motívy pravdepodobne v odborných archeologických publikáciách, aké vychádzali v druhej polovici 18. storočia najmä v Nemecku a vo Francúzsku. Izba je zariadená ako

Predpokladá sa, že izbu používali ako obytnú, kona-
li sa v nej aj intímnejšie rodinné stretnutia, napríklad
hudobné večierky. Sú tu vystavené ukážky dobových klá-
vesových hudobných nástrojov bratislavskej a viedenskej
proveniencie. Dlhé krídlo (cembalo) vyrobil výrobca orga-
nov Gottfried Malleck vo Viedni v roku 1778. Unikátny je
kombinovaný hudobný stôl s mechmi, na ktorom sa dalo
hrať ako na neskoršom harmóniu. Skriňa tohto nástroja
od neznámeho umelca je bohato vyrezávaná. V strede pla-
fónu visí porcelánový luster rokokového tvaru. Je síce zo
začiatku 20. storočia, vyrobený podľa historických vzorov
v Potschappele pri Drážďanoch, ale vhodne dokresľuje his-
torickú atmosféru priestoru.

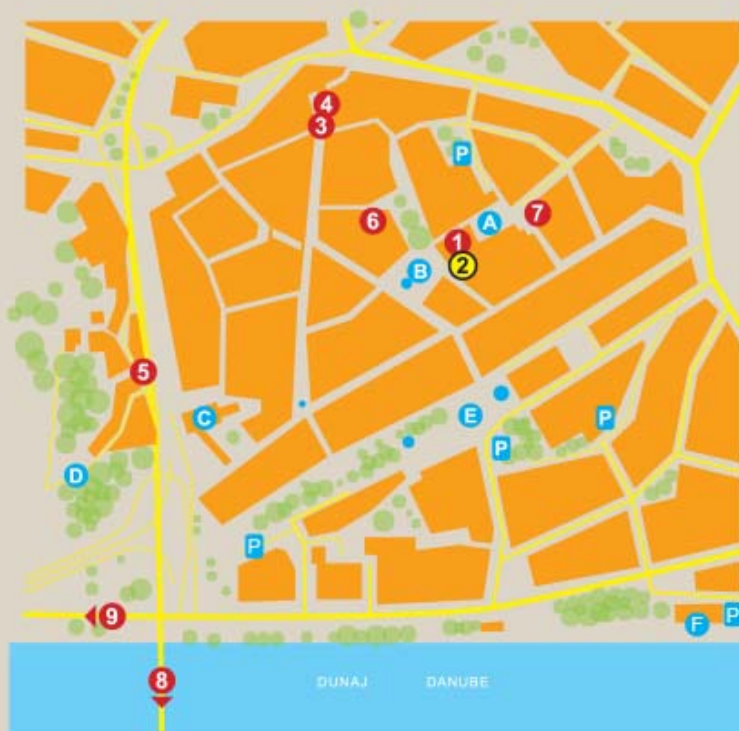
Za veľkou izbou nasleduje menšia miestnosť zariade-
ná ako salónik domácej panej (17) v období medzi rokmi
1830 - 1850. Typický biedermeierovský nábytok je doplnený

Posledná izba (19) v rade s oknami do Radničnej ulice, respektíve na Hlavné námestie, je zariadená ako spálňa manželov v 90. rokoch 19. storočia. Na stenách a v okených výklenkoch sa zachovali fragmenty pôvodnej rokokovej maľovanej dekorácie z roku 1762, doplnenej v 19. storočí, napríklad v kúte nad mramorovým kozubom. Spálňový nábytok, vyrobený vo Viedni, je vyrezávaný v slohu tretieho rokoka a doplnený intarzovanými poľami s kvetinovými motívmi.

K posteliam, nočným stolíkom a šatovým skriniam vtedy patrila aj nízka skrinka s mramorovou doskou vo výške stola, nad ktorou je inštalované zrkadlo v dekoratívnom bohato vyrezávanom ráme. Na mramorovej doske bývala porcelánová umývacía súprava. V tom čase sa ešte nepoužívali oddelené kúpeľne, moderné umývadlo s tečúcou vodou bolo ešte len výnimkou. Na stene pri okne visí malý

- A PRIMACIÁLNE NÁMESTIE** PRIMATE'S SQUARE
- B HLAVNÉ NÁMESTIE** MAIN SQUARE
- C DÓM SV. MARTINA** ST. MARTIN'S DOME
- D CESTA NA HRAD** THE WAY TO THE CASTLE
- E HVIEZDOSLAVOVO NÁMESTIE** HVIEZDOSLAV'S SQUARE
- F OSOBNÝ PRÍSTAV** PASSENGER'S PORT
- CESTA** ROAD
- BUDOVA** BUILDING
- P PARKOVISKO** PARKING
- ZELEŇ** TREES
- FONTÁNA** FOUNTAIN

- 1 STARÁ RADNICA, MÚZEUM DEJÍN MESTA, PRIMACIÁLNE NÁM.3, BRATISLAVA**
OLD TOWN HALL, MUSEUM OF THE CITY HISTORY, PRIMACIÁLNE NÁMESTIE 3, BRATISLAVA
- 2 APPONYIHO PALÁC, MÚZEÁ VINOHRADNÍCTVA A HISTORICKÝCH INTRIÉROV, RADNIČNÁ 1, BRATISLAVA**
APPONYI HOUSE, MUSEUM OF VITICULTURE AND PERIOD ROOMS MUSEUM, RADNIČNÁ 1, BRATISLAVA
- 3 MICHALSKÁ VEŽA, MÚZEUM ZBRANÍ, MICHALSKÁ ULICA 22, BRATISLAVA**
MICHAEL'S TOWER, MUSEUM OF ARMS, MICHALSKÁ ULICA 22, BRATISLAVA
- 4 LEKÁREŇ U ČERVENÉHO RAKA, MÚZEUM FARMÁCIE, MICHALSKÁ ULICA 26, BRATISLAVA**
PHARMACY AT THE RED CRAYFISH, MUSEUM OF PHARMACY, MICHALSKÁ ULICA 26, BRATISLAVA
- 5 DOM U DOBRÉHO PASTIERA, MÚZEUM HODÍN, ŽIDOVSKÁ ULICA 1, BRATISLAVA**
HOUSE AT THE GOOD SHEPHERD, MUSEUM OF CLOCKS, ŽIDOVSKÁ ULICA 1, BRATISLAVA
- 6 MÚZEUM ARTHURA FLEISCHMANN, BIELA ULICA 6, BRATISLAVA**
ARTHUR FLEISCHMANN MUSEUM, BIELA ULICA 6, BRATISLAVA
- 7 MÚZEUM JOHANNA NEPOMUKA HUMMELA, KLOBUČNÍCKA ULICA 2, BRATISLAVA**
JOHANN NEPOMUK HUMMEL MUSEUM, KLOBUČNÍCKA ULICA 2, BRATISLAVA
- 8 ANTICKÁ GERULATA RUSOVCE, NÁRODNÁ KULTÚRNA PAMIATKA, GERULÁTSKÁ 69, RUSOVCE**
ANCIENT GERULATA RUSOVCE, NATIONAL CULTURAL MONUMENT, GERULÁTSKA ULICA 69, RUSOVCE
- 9 HRAD DEVÍN, NÁRODNÁ KULTÚRNA PAMIATKA, MURÁNSKA ULICA, DEVÍN**
CASTLE DEVÍN, NATIONAL CULTURAL MONUMENT, MURÁNSKA ULICA, DEVÍN

